

Rudolf Steiner

Michaelská imaginace

(1) Přednáška „Michaelská imaginace – Dr. Rudolf Steiner, Dornach, 5. října 1923 (GA229)

Rád bych dnes navázal na některé věci, které jsem zde přednesl před mou cestou do Vídně. Chtěl bych se zmínit, že to, co se ve světě kromě fyzických smyslových dějů neustále odehrává za závojem smyslového světa, je, jak víte možné vyjádřit obrazně. O těchto věcech nelze hovořit jinak než v obrazech, ale takového obrazné vyjádření dosti dobře odpovídá skutečnosti. Ve vztahu k událostem, jež jsou přístupné lidskému smyslovému pozorování, žijeme dnes v době těžkých zkoušek lidstva. Těžkých zkoušek, které nutně budou stále ještě těžší. Žijeme v době, kdy velké množství starých civilizačních forem, na nichž lidé ještě v omylu lpějí, zmizí v propadlišti. V těchto starých civilizačních formách bude silně vystupovat požadavek, aby lidé objevili nové skutečnosti. Chceme-li hovořit o těchto nových skutečnostech, jež se připravují v lůně věků a budou se v nadcházejících dobách odehrávat ve vnějším životě lidstva, nemůžeme v lidských myslích probouzet nějaké optimistické naděje – vyslovil jsem to už mnohokrát. Bez toho, že bychom pohlíželi na dění, jež se odehrává za závojem smyslově vnímatelného světa, si o významu vnějšího dění vlastně nemůžeme vytvořit úsudek, jenž by mohl mít aspoň nějakou platnost.

Když se člověk rozhlíží fyzickými očima, když zapojí i ostatní fyzické smysly a je vnímavý vůči okolnímu světu, pak vnímá fyzickou atmosféru Země, vnímá jako by do ní vsazené bytosti různých přírodních říší, a v celém tomto prostředí člověk vnímá všechno ostatní, co se v okolní povětrnosti odehrává v průběhu roku. Že se toto všechno před člověkem objevuje, to je vnější skutečnost, jež nastává, když člověk vystavuje své smysly vnějšímu světu.

Ale za atmosférou, za touto Sluncem prozářenou atmosférou, se rozkládá ještě jiný svět, vnímatelný prostřednictvím toho, co můžeme nazvat duchovní orgány. Je to – tak bychom mohli říci – ve srovnání se smyslovým světem vyšší svět. Svět, kde rovněž v jakémsi světle, v jakémsi duchovním světle, v jakémsi astrálním světle, se rozzařují duchovní bytosti a odehrávají se duchovní skutečnosti. Ty nejsou pro celkový vývoj světa a člověka vpravdě o nic méně významné než to, co se v běhu času a dějin odehrává ve vnější atmosféře Země a na jejím povrchu.

A když někdo, kdo dnes dokáže k takovým věcem proniknout, prochází oblastmi astrálního světla – podobně jako když putujeme po lesích a po horách, může podobně jako výletník nacházet na rozcestích orientační tabulky. Může i v tomto astrálním světle nacházet – řekl bych – orientační tabulky, vepsané do něho duchovním písmem. Tyto orientační tabulky mají jednu dosti neobvyklou zvláštnost. Ani pro člověka, který

dokáže číst v astrálním světle, totiž nejsou jen tak beze všeho srozumitelné. Se sděleními duchovního světa se to totiž nemá tak, že by byla podávána co možná pohodlně. Naopak – to, s čím se setkáváme v duchovním světě, dává člověku hádanky. A teprve vnitřním zkoumáním, vnitřním prožíváním tohoto a mnohého jiného musí člověk zjišťovat, co takový nápis na nějaké duchovní orientační tabulce znamená.

A tak když nadsmyslově putujeme duchovními říšemi, můžeme právě v přítomné době, a vlastně už po několik desetiletí, ale obzvláště silně v této době těžkých zkoušek lidstva, číst v astrálním světle pozoruhodnou průpověď. Ta vypadá jako tuctové přirovnání, ale v tomto případě má tato průpověď takový vnitřní význam, že tuctová rozhodně není. I v jakkoli poetickém okolí tkví význam orientačních tabulek v tom, že lidem pomáhají směřovat jejich cesty. V astrálním světle to je podobné – i tam se nacházejí takto významné orientační tabulky. Znovu a znovu, stále ve stejném znění, zde nalézáme následující průpověď, jež je v naší době vepsána obzvláště významným duchovním písmem do astrálního světla:

**Ó člověče,
tvar dáváš mu, aby ti sloužilo,
projevuješ hmotnou hodnotu jeho
v mnoha ze svých výtvorů.
Ke skutečnému dobru ti však bude,
až se ti vyjeví moc ducha jeho výsostná.**

Jak jsem říkal, takovéto věci, jež vepsané do astrálního světla upozorňují na něco důležitého, znějí jako hádanka. Člověk ji musí rozlousknout, aby tím aktivoval síly své duše. No a v těchto dnech přispějeme k tomu, abychom tuto jednoduchou, ale pro lidstvo velice důležitou průpověď, rozluštili.

Připomeňme si ještě jednou běh roku, který jsme si už přiblížili v rozličných předchozích úvahách. Z čistě vnějšího pohledu vnímáme běh roku tak, že když nadchází jaro, člověk vidí, jak to v přírodě pučí a raší, jak se rostliny derou ze země, jak později nasazují na květ, jak ale prýští a bují i ostatní život kolem. To všechno se stupňuje s blížícím se létem, v létě to dosahuje nejvyššího stupně. S příchodem podzimu všechn ten život uvažá a vytrácí se, a odumírá v lůně Země, když nastoupí zima.

V dřívějších dobách lidé tento běh roku oslavovali výročními svátky, neboť ještě převládalo jakési spíše instinktivní vědomí. To naznačuje, že na běh roku můžeme pohlížet ještě jinak – i o tom jsme už hovořili. Země je během zimy – dalo by se říci – sjednocena se svými elementárními bytostmi. Elementární bytosti jsou v zimě staženy do lůna Země, přebývají tam u kořenů rostlin, připravujících se na jaro, s ostatními přírodními bytostmi, které v lůně Země během zimy dlí. Potom, když nastane jaro, Země tyto elementární bytosti pomyslně vydechne. Elementární bytosti jakoby vycházejí z hrobky a vystupují do atmosféry. Během zimy elementární bytosti přijaly vnitřní zákonitosti Země. Na jaře, a zejména když nadchází léto, začínají v elementárních bytostech a v celé jejich činnosti působit zákonitosti, které jim z kosmu vtiskují hvězdy¹ a jejich pohyby.

Když nadejde doba vrcholného léta, nastane ve vnějším okolí Země život a čilý ruch elementárních bytostí, jež byly v zimě tiše a klidně shromážděny pod sněhovou pokrývkou. Elementární bytosti mezi sebou víří a různě se proplétají, tak jak jejich vztahům a pohybům velí zákonitosti pohybů planet, zákonitosti formování hvězd a podobně. A když přichází podzim, pak se tyto elementární bytosti zase jaksi navracejí zpátky k Zemi. Přibližují se k Zemi, více a více podléhají jejím zákonitostem, aby se nakonec do Země zcela navrátily. Jako by Země elementární bytosti nadechla zpět do sebe. A takto vdechnuty do Země budou elementární bytosti po dobu zimy opět prodlívat tiše a klidně v jejím lůně.

Kdo se ve svém prožívání dokáže s tímto ročním během propojit, ten cítí, jak nezměrně je takovýto prožíváním obohacován jeho život. Současný člověk, podobně jako lidé v ne až tak krátké minulosti, vnímá ve svém prožívání nanejvýš fyzicko-éterické děje ve svém vlastním těle – v tom, co je ohraničeno kůží. A to ještě spíše utlumeně, nevědomky. Prožívá své dýchání, prožívá oběh své krve. Jenže to, co se odehrává během roku venku v jevech povětrnosti, co žije v jarním prýštění sil z klíčících semen, co žije v silách Země, jež se

vlévají do dozrávajících plodů, co žije v záři sil Slunce, to všechno je pro náš lidský život neméně významné, neméně závažné než to, co se odehrává uzavřeno naší kůží, třeba jako dýchání a oběh krve. To, jak slunce dopadá na některou oblast Země, co tady vyvolává tím, že hřeje, že září, to vše prožíváme my lidé i uvnitř sebe – přestože si to dnes neuvědomujeme.

Když ale člověk správným způsobem pojímá antroposofii, když ji nečte jako senzační román, ale tak, aby to, co antroposofie opravdu sděluje, se stalo náplní jeho srdce a jeho duše, něco se v člověku změní. Člověk tím postupně vychová své srdce a svou duši ke spoluprožívání toho, co se venku v běhu roku odehrává. V průběhu běžného dne prožíváme, jak jsme ráno svěží, že jsme dopoledne připraveni pracovat, že se v nás hlásí hlad, že večer přichází únava, že uvnitř v nás žijí a kolotají různé síly a hmotné substance. Když naše srdce a naše duše pojímají ideje antroposofie, tak odlišné od toho, co vnímají naše smysly, stávají se citlivými a vnímavými vůči tomu, co se v průběhu roku odehrává za pomyslnou oponou našeho smysly vnímatelného okolí.

A pak můžeme toto své spoluprožívání ročního běhu stále více prohlubovat a obohacovat. Tím se nám otevírá možnost, že už nebudeme – řekl bych – živořit tak nakysle jen uvnitř své lidské kůže, a nenecháme už vnější věci jen tak míjet kolem sebe, nýbrž že budeme moci prožít, jak sami v duši doslova s každou květinou rozkvétáme. Jak se tohoto rozkvétání květin vnitřně účastníme, jak se účastníme rozevírání poupat, jak ve světelném třpytu krůpěje rosy, z níž nám vycházejí vstříc paprsky slunce, spoluprožíváme to zázračné tajemství dne, které nám z takovéto třpytící se kapky rosy může ráno zářit vstříc.

Tímto způsobem tedy můžeme vyrůst nad suše tuctové prožívání vnějšího světa, které spočívá v tom, že si v zimě oblékáme zimník, zatímco v létě si bereme lehčí šaty, a když prší, tak deštník. Teprve když vyrosteme ke schopnosti spoluprožít proměnlivý ruch a kolotání věcí a skutečností přírody, teprve potom doopravdy porozumíme koloběhu roku.

Pak, když jde světem jaro, když se přibližuje léto, jsme srdcem i duší účastni toho, jak se rozvíjí rašící a bující život, jak venku sviští a létají elementární bytosti a opisují křivky, jež jsou jim vnucovány chodem planet. A když nastane doba vrcholícího léta, náš vlastní život se jakoby propojuje se životem kosmu. Tím se sice utlumí naše bezprostřední vnitřní prožívání, ale současně jsme na vrcholu léta jakoby vyneseni vzhůru k účasti na jakémsi polobděle poloospalém prožívání kosmického dění.

Člověk dnes není s to, pronikat pod pomyslný povrch viditelného dění v přírodě. Přesto míváme dojem, že v přírodě a s přírodou žijeme tehdy, když příroda právě pučí, raší, klíčí, roste, když zrají plody. Je tomu prostě tak, že dnes máme spíše srdce a smysl pro to, co klíčí a co vyrůstá v plod, než že bychom měli srdce a smysl pro to, co odumírá, co ochromuje, co umrtvuje život, což se dostavuje s podzimem. Ale vlastně je to tak, že své prožívání přírody, jež právě pučí, raší, klíčí, roste a plodí, bychom si měli zasloužit jen tehdy, když bychom obdobně prožívali i přicházející podzim a s ním to, co odumírá, co ochromuje, co umrtvuje život. Neboli – pokud na vrcholku léta vystupujeme v kosmickém polobděle poloospánku s elementárními bytostmi vzhůru do oblasti, kde se vně naší duše, a pak i v jejím nitru, rozvíjí působnost planet, měli bychom pak s nimi na podzim opět sestupovat pod mrazivý příkrov zimy, pod zimní sněhovou pokrývku k tajemstvím, jež v době nejhlubší zimy ukrývá zemské lůno, a měli bychom stejně jako příroda vadnout a odumírat.

Kdyby ale člověk prožíval s přírodou její vadnutí a odumírání stejně, jako prožívá její pučení, rašení, klíčení, růst a plození, pak by musel vadnout a umírat také ve svém nitru. Neboť právě tehdy, když se člověk stává vnímavějším pro to, co tajuplně kolotá za oponou vnější přírody, a citlivě spoluprožívá, co klíčí, raší a zraje, začne také živě spoluprožít, co se odehrává venku kolem něho, když nastoupí podzim. Bylo by však pro něho bezútesné, kdyby to byl schopen prožívat pouze v přírodní podobě, kdyby mohl získávat jenom přírodní vědomí o tajemstvích podzimu a zimy, jako samozřejmě získává přírodní vědomí o tajemstvích jara a léta. Ale když nadcházejí události podzimu a zimy, když nadejde Michaelův čas, pak by sice člověk měl citlivě prožívat, jak příroda vadne, odumírá, jak podléhá silám, jež ochromují a usmrcují, ale své vědomí člověk nesmí odevzdávat jenom tomu, co se děje v přírodě, jako to dělá, když vrcholí léto. Naopak – na podzim a v zimě se člověk musí spolehnout na vědomí o sobě samém – na své sebeuvědomění. V době, kdy vnější příroda odumírá, člověk musí postavit sílu svého sebeuvědomění přírodnímu dění navzdory.

A tím před člověkem vyvstane bytost Michaela. Když totiž člověk, podnícený antroposofií, vnitřně prožívá jarní a letní přírodní dění tak, jak jsme výše uvedli, a když také na podzim podobně prožívá své sebeuvědomění, pak před ním vyvstane v celém svém majestátu obraz Michaela bojujícího s drakem. Vyvstane to, co člověk cítí, když se blíží podzim, a on svým sebeuvědoměním má překonat vědomí, dosud odevzdané přírodě. Dojde k tomu tehdy, když je člověk s to prožívat nejen vnitřní jaro a léto, ale když dokáže prožívat také odumírající a umrtvující vnitřní podzim a zimu. A z prožitku odumírajícího podzimu a zimy před ním bude moci zase vyrůst jako mohutná imaginace, jako výzva člověku k vnitřnímu činu, obraz Michaela s drakem.

Pro člověka, který se na základě soudobého duchovního poznání propracuje k tomuto obrazu a procítí jej, bude tento obraz vyjadřovat něco nesmírně závažného. Když se totiž doba vrcholného léta začne chýlit ke konci, když léto ustupuje stále víc a více, když po době sv. Jana nadejde červenec, srpen a září, pak si takový člověk uvědomí, jak celou tu dobu byl společně s elementárními bytostmi Země v polobdění, v polobdělém polospánku vnitřního planetárního prožívání. A pak si také uvědomí, co takové prožívání v něm vlastně znamená. Znamená to vnitřní proces spalování, který si ale nesmíme představovat jako vnější spalování. Všechny ty procesy, ty děje, které mají venku určitou podobu, totiž žijí a pokračují i v lidském organismu, ale stávají se v něm něčím jiným.

A vskutku je tomu tak, že když člověk prochází rokem, probíhají v jeho organismu stále jiné děje. To, co se v člověku odehrává v průběhu vrcholného léta, je, že je vnitřně prostupován tím, co je navenek – řekl bych – v hrubě hmotné podobě naznačeno sírou. Když člověk prožívá účinky letního slunce, dochází ve fyzicko-éterické části jeho organismu k vnitřní sulfurizaci. Všechna pro něho použitelná hmotná síra – neboli sulfur, kterou v sobě nese, má pro člověka v době vrcholícího léta zcela jiný význam než v době zimního chladu nebo v době blížícího se jara. To sirné, co je v člověku, se po dobu vrcholného léta nachází v jakémsi procesu spalování. K vývoji lidské přirozenosti během roku patří, že se tento sulfurický proces uvnitř člověka během vrcholného léta dostává do jakéhosi obzvlášť vystupňovaného stavu. Hmota v různých bytostech má věru ještě jiná tajemství než ta, o kterých sní právě naše materialistická věda.

Všechno fyzické a éterické je v člověku za vrcholného léta prožhnuto jako by vnitřním sirným ohněm – abychom použili označení, které používal Jakob Böhmⁱⁱ. Jedná se o jemný intimní proces, který si neuvědomujeme. Ale i když tento děj je jemný, intimní a pro běžné vědomí nevnímatelný, přece má – jak to u takovýchto dějů zpravidla je – obrovský, pronikavý význam pro dění v kosmu.

Tento proces sulfurizace, který se v lidských tělech odehrává za vrcholícího léta, přestože je mírný, jemný a pro člověka samotného nepozorovatelný, znamená pro vývoj v kosmu něco obrovského. Když se lidé v létě sulfuricky rozzařují, odehrává se v kosmu mnohé. Nejenom svatojanské mušky začnou okolo letního slunovratu svítit pro fyzické oko člověka. Kdybychom se dívali na Zemi z jiných planet, zjistíme, že v době okolo sv. Jana se pro éterické oko bytostí těchto jiných planet začne nitro člověka rozsvěcet – stává se z něj světelná bytost. To je účinek sulfurizačního procesu. Pro bytosti jiných planet se lidé v době vrcholného léta začínají rozzařovat a třpytit do vesmírného prostoru obdobně, jako se svatojanské světlušky třpytí o svatém Janu svým světlem na louce.

To však, co pozorováno z kosmu se vyznačuje majestátnou krásou, neboť je to nádherné astrální světlo, jímž se lidé za vrcholného léta třpytí, to, co se vyznačuje takovouto majestátnou krásou, právě to dává zároveň popud, aby se k člověku mohla blížit ahrimanská moc. Neboť s těmito látkami, jež se v člověku sulfurizují, je ahrimanská moc náramně spřízněna. Na jedné straně vidíme, jak se lidé svým jakoby svatojanským světlem třpytí do kosmu; ale vidíme také, jak mezi těmito lidmi, vyzařujícími do kosmu astrální světlo, se hadovitě proplétají drakům podobné ahrimanské bytosti a snaží se je opřít, ovinout se kolem nich, a pokoušejí se je stáhnout do stavu snivého dřímání, do oblasti podvědomí. Touto hrou iluzí, kterou hraje se svítícími, do kosmu zářícími lidmi, se Ahriman snaží, udělat z lidí jakési kosmické snílky. Ti se pak díky svému zasněníⁱⁱⁱ mohou stát kořistí ahrimanských mocností. To všechno má význam i v kosmu.

Jenže právě v době vrcholného léta padají ze směru určitého souhvězdí^{iv} v mohutných rojích meteory. Toto kosmické železo, jež dopadá na Zemi, v sobě nese obrovskou léčivou sílu, a je proto zbraní bohů proti

Ahrimanovi, který se snaží ovíjet světlo vyzařující lidi svými dračími chapadly. Tato síla, která přichází k Zemi v meteorech, v meteorickém železe, to je vesmírná síla, kterou se vyšší bohové snaží přemoci ahrimanské moci, když se blíží podzim.

Tyto děje, když srpnové roje meteorů zableskují do astrálního světla, jež vyzařují lidé, se odehrávají v majestátně obrovských prostorech vesmíru. Avšak toto dění, jež se tak velkolepým způsobem odehrává ve vnějším prostoru, má zde na Zemi jemný a zdánlivě malý, jen prostorově malý, protějšek. To, co takto probíhá v kosmu, se totiž podobně odehrává i v lidské krvi. Ale přestože toto dění v krvi probíhá v malém prostoru, rozhodně není malé svým významem. Nejedná se ovšem o hmotné působení, jak by si představovala dnešní materialistická věda. Lidská krev je totiž na popud duchovně-duševních vlivů pronikána a prozařována tím, co jako železo tuto krev prostupuje, co jako železo je do krve včleňováno, aby působilo proti obavám, strachu a nenávisti. A sice dění, které probíhá v každé krvince, když do ní vzniká příslušná sloučenina železa, odpovídá v lidsky malých, v miniaturních rozměrech tomu, jako když vzduchem se zablesknutím prosviští rozzářený meteor. Toto prožehování krve železem je jako miniaturní meteorické dění v nitru člověka, jež působí v krvi – a tedy v člověku – proti strachu^v.

Koncem léta a s příchodem podzimu bojují bohové proti bytostem hadího vzezření, jež by po celé Zemi chtěly šířit strach – a to tak, že do takto vytvářené atmosféry strachu bohové nechávají prostřednictvím meteorů vyzařovat síly v nich obsaženého železa. Totéž, co takto ve velkém dělají bohové, se odehrává v krvi člověka díky tomu, že je prostupována železem. Tyto věci dokážeme pochopit teprve tehdy, když na jedné straně porozumíme jejich vnitřnímu duchovnímu významu, a když na druhé straně rozpoznáme souvislost mezi tím, co v člověku způsobuje síra a železo, a tím, co působí v kosmu.

Člověk, který vzhledne k obloze a vidí – jak se říká – padající hvězdu, si s úctou k bohům může říct: „To, co se děje ve vesmírných dálkách, to se v atomárně malém neustále odehrává i ve mně. Uvnitř ve mně padají hvězdy, když se v mých krvinkách tvoří železo – můj život je plný padajících hvězd, miniaturních padajících hvězd.“ A toto vnitřní padání hvězd, které lze vnímat jako projev života krve, toto vnitřní padání hvězd nabývá obzvláštního významu tehdy, když se blíží podzim, když vrcholí sirný proces. Když lidé začnou zářit, jak jsem popsal, když se z lidí stanou svatojanští broučci, objeví se i vnitřní obranná síla v podobě milionů miniaturních meteorů sršících v krvi.

Taková je souvislost vnitřního člověka s vesmírem. A pak také vidíme, jak obzvláště z nervové organizace, jež prostupuje lidské tělo, dochází právě v době blížícího se podzimu k mocnému vyzařování sulfuru, síry, směrem k mozku. Když nadchází podzim, lze vidět celého člověka takřkajíc jako fantoma, planoucího v sirném světle. Ale do této modravě-žluté sirné atmosféry září meteorické roje, které působí v živoucí krvi. To je druhý fantom. Zatímco sirný fantom směřuje jako táhnoucí se oblaka od spodní části člověka vzhůru k hlavě, vyzařuje právě od hlavy onen proces^{vi} tvorby železa, který se jako roje meteorů vlévá do živoucího bytí krve.

To se odehrává v člověku, když nadchází michaelská doba. A je třeba, aby se člověk naučil tuto meteorickou sílu své krve vědomě využívat. Tedy aby se naučil slavit svátek archanděla Michaela takovým způsobem, že z něho právě vytvoří svátek vymýcení strachu, svátek nebojácnosti, svátek vnitřní iniciativy a vnitřní síly, že z Michaelova svátku vytvoří svátek, kterým si připomíná nesobecké sebeuvědomění.

O Vánocích oslavujeme narození Spasitele, o Velikonocích slavíme smrt a zmrtvýchvstání Spasitele, v době svatojanské si připomínáme vzlet lidských duší ven do kosmu a do dálek vesmíru. Chceme-li opravdu porozumět Michaelovu svátku, měli bychom si v michaelském čase připomínat to, co v člověku duchovně žije v procesech sulfurizace a meteorizace. To, co by zejména v michaelské době mělo vyvstat před lidským vědomím v celém svém duševně-duchovním významu. Takže člověk by si měl říct: „Pánem tohoto procesu se staneš, budeš-li při této podzimní michaelské slavnosti prožívat – tak jako se o Vánocích vděčně skláníš před narozením Spasitele, tak jako prožíváš s hlubokým vnitřním pohnutím duše dobu Velikonoc – budeš-li v michaelské době prožívat, jak v tobě má růst všechno, co se v člověku má rozvíjet proti pohodlnosti, proti bojácnosti, směrem k vnitřní iniciativě, k svobodné, silné, statečné vůli.“

Svátek silné vůle – tak bychom si měli Michaelův svátek představovat. Bude-li tomu tak, semkne-li se takto poznání přírody s pravým duchovním sebeuvědoměním člověka, pak získá michaelská slavnost potřebný kolorit, potřebné zabarvení. Proto je vpravdě zapotřebí celkové obnovy duševního rozpoložení, nežli bude lidstvo moci pomýšlet na to, aby důstojně slavilo Michaelův svátek. Neboť právě takto obnovené celkové duševní rozpoložení je to, co si michaelským svátkem máme připomínat. Máme-li Michaelův svátek slavit důstojně, nesmí to být povrchní vnější oslava na způsob jiných konvenčních slavností. Musí se jednat o něco, co obnovuje celého vnitřního člověka.

Pak z toho všeho, co jsem popsal, znovu vystoupí kdysi tak majestátní obraz Michaela s drakem. Ale pak se nám tento obraz Michaela s drakem sám vymaluje z kosmu. Pak se nám vymaluje sám drak, vytvořiv podobu svého těla v modravě-nažloutlých sirných proudech. Spatříme tuto dračí podobu, jež se pozvolna jako oblak vynořuje ze sirných výparů, mihotá se a probleskuje z nich, a nad níž se tyčí Michael se svým taseným mečem.

Ale správně tento obraz zpodobníme a zobrazíme jen tehdy, když prostor, v němž Michael nad drakem rozprostírá svou vznešenost a moc, když tento prostor nenecháme vyplněný převalujícími se oblaky draka. Je třeba jej vyplnit roji železitých meteorů, které se mocí, jež proudí z Michaelova srdce, formují a slévají v Michaelův meč. A tímto mečem Michael draka poráží.

Porozumíme-li tomu, co se odehrává ve vesmíru a v člověku, začne s námi malovat vesmír svými silami. Pak nematáme tu či onu barvu jen tak ze své lidské libovůle, ale v souzvuku s božskými silami malujeme část světa, která nám odhaluje svou bytostnou podstatu – bytost Michaela s drakem, jež před námi může vytanout. Malujeme z bezprostředního vnímání kosmu podobně, jako vznikaly dávné obrazy. Obraz pak znázorňuje to, co je, a nikoliv to, co si dnes různí lidé s bohatou fantazií představují jako obraz Michaela s drakem. Kdo takového porozumění dosáhne, ten bude s porozuměním prožívat i přicházející podzim – a to s porozuměním nejen v mysli, ale také v srdci, v citění a v impulsech vůle. A pak před začátkem podzimu, v den Michaelova svátku, vyvstane obraz Michaela s drakem jako něco, co v událostech naší doby má v člověku působit jako mocná výzva, jako mocně podněcující síla. A člověk pak porozumí i tomu, jak takto imaginace zároveň poukazuje na něco, v čem se symptomaticky odehrává celý osud, a snad i celá tragika našeho věku.

V uplynulých třech až čtyřech stoletích jsme jako lidstvo vyvinuli velkolepé, na materiální svět zaměřené přírodní vědy. Ty pak daly vzniknout neméně velkolepé, obsáhlé technice. A tato technika se v posledních třech až čtyřech stoletích rozvíjela zejména tím, co vše se podařilo vytvořit z nejrozšířenějšího materiálu, který je možné na Zemi najít. Naučili jsme se vyrábět takřka to nejpodstatnější a nejvýznamnější, co lidstvo vytvořilo a vyprodukovalo, z pozemského železa. Vzpomeňme si třeba naše lokomotivy, nahlédneme do průmyslových závodů, všude zjistíme, že jsme celou naši hmotnou kulturu vytvořili s pomocí železa nebo s pomocí oceli (jež je pouze proměněným železem). Naše hmotná kultura je vybudována veskrze na železe. A v tom, nač bylo železo použito, se symptomaticky odráží, jak jsme z hmoty vybudovali celý svůj světový názor, svůj celý život, jak jej i nadále chceme z hmoty budovat.

To ale stahuje člověka dolů. Zachránit se od toho, čemu tím kráčíme vstříc, se můžeme jen tím, že právě tady, v této oblasti, začneme se zduchovňovat – když skrze atmosféru pronikneme k duchu. Když pozvedneme své vnímání od železa, jež se zpracovává v ocelárnách a pak se přetváří v lokomotivy, a vzhledneme k meteorickému železu, jež přilétá z kosmu na Zemi a je vnějším materiálem pro totéž, z čeho se formuje Michaelova síla. Potřebujeme dospět k tomu, abychom dokázali nahlédnout mohutný význam, který by se dal vyjádřit slovy: „Tady na Zemi jsi ve věku materialismu používal železo tak, jak ti napovídal názor o hmotném světě. Svůj názor na hmotu ale musíš změnit – a to tím, že přírodní vědy rozšíříš o duchovní vědu. Stejně tak musíš od toho, čím ti až doposud bylo železo, pokročit k chápání meteorického železa, železa Michaelova meče. Pak ti z toho, co takto budeš vytvářet, vzejde skutečné dobro.“

To je, milí přátelé, obsaženo v průpovědi:

**Ó člověče,
tvar dáváš mu, aby ti sloužilo,
projevuješ hmotnou hodnotu jeho
v mnoha ze svých výtvorů.
Ke skutečnému dobru ti však bude,
až se ti vyjeví moc ducha jeho výsostná.**

... Tedy moc Michaela s mečem, jenž se ve vesmíru sám vytváří z meteorického železa, když člověk dokáže uprostřed materiální kultury zduchovnit moc železa v moc michaelského železa, jež člověku oproti pouhému vědomí o přírodě dodává také sebeuvědomění – neboli vědomí o sobě samém.

Takže vidíte, že ona průpověď, vepsaná do astrálního světla, je nejdůležitějším požadavkem naší doby – požadavkem Michaelovým.

----- KONEC -----

[Veřejně dostupný originální text přednášky](#) Dr. Steinera přeložila [Odysea poznání](#).

Verše, které jsou vloženy v textu, přeložil Jan Dostal (1920–2015).

Poznámky k překladu:

ⁱ Označení „hvězdy“ zde obecně zahrnuje kosmická tělesa, tzn. také planety a měsíce.

ⁱⁱ Jakob Böhme (1574–1624) byl německý mystik, filozof a křesťanský teolog.

ⁱⁱⁱ Zbraní proti ahrimanskému působení je totiž vysoce bdělé tvořivé myšlení, myšlení „hlavou i srdcem“, které dokáže obsáhnout jak hmotný, tak nehmotné světy.

^{iv} Míňeny jsou meteorické roje Perseidy, jež jsou na noční obloze viditelné od 17. července do 24. srpna. V době maximální aktivity mezi 11. a 13. srpnem se jejich počet udává v desítkách až stovkách za hodinu. Z pohledu astronomie se jedná o úlomky, které v meziplanetárním prostoru zanechává kometa „109P/Swift-Tuttle“. Ty jako meteory vstupují velkou rychlostí do atmosféry Země, tím se rozžhaví a většinou se ještě před dopadem na zemský povrch vypaří. Tyto meteory jsou zpravidla bohaté na sloučeniny železa (dle wikipedia.cz).

^v Dvojmocné železo (Fe²⁺), obsažené v hemoglobinu, se účastní procesu tzv. oxygenace hemoglobinu v plicích, kdy se na něj z nadechnutého vzduchu navazuje kyslík, aby pak mohl roznesen do tkání.

^{vi} Tedy proces podnícený výše zmíněným duchovně-duševním působením.